

lig del af æren for det industrielle efterkrigsgennembrud. Men som Hasse Andersen fornylig har påvist her i tidsskriftet, var dansk industri allerede tidligt i 1950-erne ekspansiv på eksportmarkederne og har måske ikke været så hæmmet af 1930-ernes 'drivhuseffekt', som det ofte postuleres.

'Europæisk økonomisk historie' er i dansk historiografi noget af en bedrift: en nyskrevne bred fremstilling med en sikker – men som antydnet ikke uproblematisk – linieføring, der både giver en velræsonneret indføring i 300 års europæisk historie, og samtidig hermed en nuanceret detailgennemgang af den europæiske integrations udvikling, hvor dansk historie alligevel ikke er henvist til fodnoterne, men får en rimelig vægtning i helheden.

Hans Kryger Larsen

TORBEN WEINREICH og CARSTEN TAGE NIELSEN: Kulørt historie – krig og kultur i moderne medier, 182 s., kr. 178, Roskilde Universitetsforlag

Ottende bind i skriftrækken Humanistisk Historieformidling består af to bidrag om hhv. Vietnamkrigen som den fremstilles i amerikanske populærfilm og litterære klassikere som de formidles i populær form. Bindets titel dækker kun nødtørftigt over, at de to emner stort set intet har med hinanden at gøre, når man ser bort fra, at de begge handler om populærkulturens forvaltning af en nærmere eller fjernere fortid.

Carsten Tage Nielsen har fundet et emne frem, der tydeligvis ligger hans hjerte nær, nemlig den rolle, som en række vietnamfilm fra John Waynes herostratisk berømte *The Green Berets* fra 1968 til Oliver Stones mindre kendte *Heaven & Earth* fra 1993 har spillet i den amerikanske offentlighed. Filmene har ikke været et led i en større samlet erindringspolitisk strategi, der skulle omforme holdningen til krigen, men alligevel har de haft en næsten samlet betydning for dannelsen af en kollektiv bevidsthed om det amerikanske engagement i Sydøstasien. Efter My Lai-massakren i marts 1968 kom til offentlighedens kendskab var der udover den almindelige tilslutning til kampen mod kommunismen også i USA en udbredt følelse af skyld overfor den civile vietnamesiske befolkning. Filmene fremstiller som hovedregel de vietnamesiske civile som uskyldige ofre for en meningsløs krig, men også den menige soldat, der altid er filmens hovedperson, fremstilles som et offer for en absurd militær logik eller en amoralsk politik ført i Washington. Sylvester Stallones film om veteranen Rambo må fx. i denne sammenhæng rehabiliteres som mere end blot voldsorgier. Samtidig har filmene været med til at hele nationens sår og stabilisere det forestillede nationale fællesskab, som truede med at bryde sammen i begyndelsen af 1970'erne (s. 99).

Nielsen bruger godt med plads til at vise sin pointe. Det ville i stedet have været interessant ud fra den givne problemstilling at se, hvordan 1970'ernes populærfilm fremstillede *andre* historiske perioder set i lyset af erfaringerne fra Vietnam. Westernfilmen *Soldier Blue* fra 1974 regnes fx. almindeligvis som en »Vietnamfilm«, men også den aldrig svigtende strøm af film om 2. verdenskrig må være relevant. Disse film kan belyse, om netop den amerikanske selvransagelse efter My Lai, mistilliden til myndighederne, har haft indflydelse på bevidstheden om en fjernere fortid.

Torben Weinreichs artikel befatter sig med nutidens forvaltning af den del af fortidens skriftlige kultur, som anses for stadig at være i live: de udødelige klassikere. Men udødeligheden har en årsag. Den sikres ved hjælp af en stadig til-

pasning til en kræsen nutid, der ikke kan se fornøjelse i at læse et sprog, der har mistet sin nutidighed for længst – et forhold der især mærkes med det danske sprog. Klassikerne er især blevet tilpasset til brug for børn, både som lystlæsning og pligtlæsning. Weinreich citerer Georg Brandes for at skrive om Ingemanns romaner, at de er sunket ned fra at være voksenlitteratur til deres retmæssige plads som børnelitteratur. Den iagttagelse er faktisk oprindeligt Molbechs (*Maanedsskrift for Litteratur* 2. bd. 1829).

Weinreich gennemgår illustrativt nogle af de metoder, der er blevet taget i brug med pædagogisk, moraliserende eller populariserende sigte. Interessant er hans gennemgang af serien *Illustrerede Klassikere* – en oprindeligt amerikansk idé, der mellem 1955 og 1976 gav et dansk publikum adgang til i alt 227 litterære klassikere som Verne, Dumas, Cooper, Twain og Shakespeare i form af tegneserier. Weinreich mener ikke, at klassikerne i kraft af deres egen form kan fastholde deres status som uødelige. Han tilslutter sig den bevægelse, der ønsker at holde klassikerne levende »gennem gode bearbejdelser, ind imellem også gode filmatiseringer og for den sags skyld gode tegneserieudgaver, og allerbedst måske gennem lærernes og andres engagerede genfortælling.« (s. 173) Han kan også give eksempler på, hvordan bearbejdelser kan ødelægge forfatterens oprindelige sprogtoner, men til syvende og sidst mener han, at klassikerlæsning »bidrager til kulturel integration« (s. 174). Man spørger sig selv, om en historiker ville kunne sige det samme om historisk viden i almindelighed.

Jes Fabricius Møller

KARIN ESMANN, MARIANNE POULSEN, SØREN SCHOU og LOTTE RAHBEK SCHOU: Arvestykker – forskning om dansk- og historieundervisningens vilkår i folkeskole og gymnasium fra Center for humanistisk historieformidling Roskilde Universitetsforlag, 329 sider, kr. 278

Dette det 7. bind i den 11 bind stærke serie om historieformidling tager fat på den problemstilling, som også blev behandlet i bind 3, nemlig historien som den formidles i undervisningen i gymnasiet og folkeskolen, selvom gymnasiet fylder mest i bidragene. Bindet er disponeret således, at det begynder med praksis og slutter med det teoretiske.

Karin Esmann tager udgangspunkt i et reelt undervisningsforløb om romanikken i en gymnasieklasse med læsning af bl.a. Thomasine Gyllembourg. Elevernes reaktioner er blevet gengivet ordret, og undervisningens formål og teori sammenstilles illustrativt med dens virkelighed. Esmann bruger begrebet »den pædagogiske fortælling«, forstået som en overordnet struktur for et undervisningsforløb, der ikke så meget skal tjene til at sætte de historiske tekster ind i deres historiske sammenhæng men skal befordre en historisk bevidsthed, der kan kendes på en evne »til at forbinde sig selv med det historiske stof« (s. 16).

Søren Schou diskuterer i sit bidrag om »Dansk som nationalt dannelsesfag« forestillingen om en national kanon. Historiefaget har ikke længere det nationale som omdrejningspunkt, og ud fra en nærmest pragmatisk – og *ikke* national-konservativ – betragtning, anfører Schou, at eftersom ingen andre underviser i dansk sprog og litteratur, så må dansk lærerne jo gøre det. »Det er for mig at se meningsfuldt at bevare et gymnasiefag, der ikke er et generelt litteraturfag, men giver danske tekster positiv særbehandling.« (s. 114) Schou gør sig også til